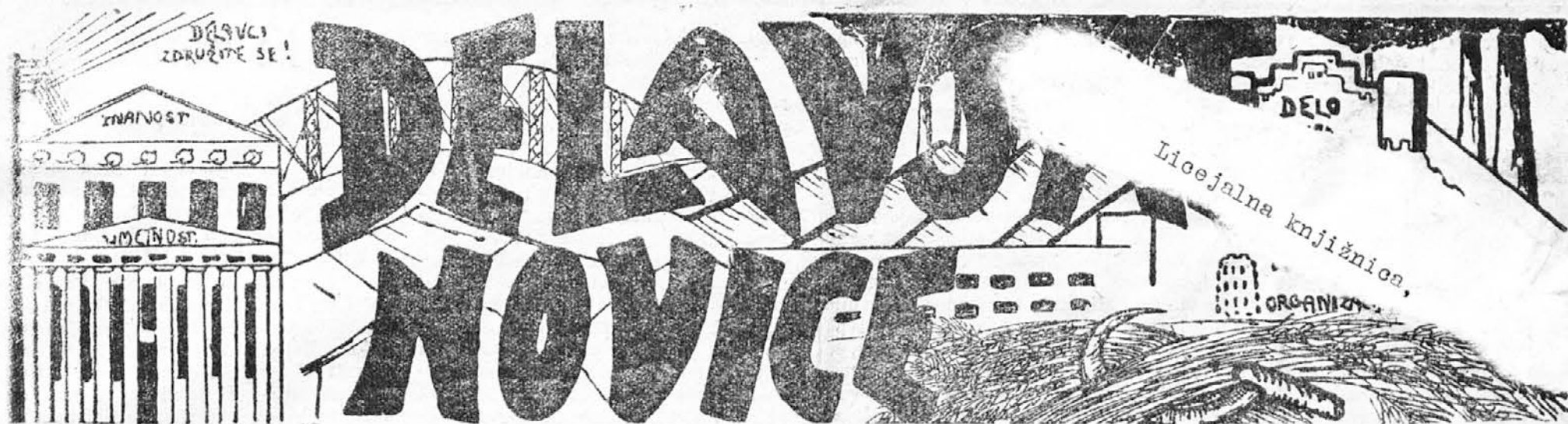




Izhajajo vsak četrtek. — Uredništvo in upravnništvo (začasno): Ljubljana, Knaflijeva ulica 18. — Naročnina za mesec 6 Din, četrletno 18 Din.

Štev. 8. — 9.

Urejuje: Redakcijski odbor.

Leto IV.

Ruski:

Centralizem in delavski pokret v SHS.

I.

Jugoslovansko nacionalno vprašanje to je: vprašanje ujedinjenja Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov je stopilo po imperijalistični vojni v novo fazo. Do svetovne vojne so reševali tri struje jugoslovansko vprašanje na tri načine.

Pod vplivom ruskega carizma so se panslavisti od časa do časa megleno potegovali za združitve vseh pravoslavnih Jugoslovancev, vseh Srbov in Bolgarov v eno državo. To združitve pa so panslavisti pripuščali samo v tem slučaju, če bi ruski carizem imel odločujoč vpliv na tako zvezo ter na ta način dobil trdno postojanko na Balkanu, zaledju morskih prelivov, zavojevanje katerih je bil eden glavnih ciljev caristične imperijalistične politike na bližnjem vzhodu.

Pod vplivom avstro-nemškega imperijalizma se je med avstrijskimi Jugoslovani pojavila ideja t. z. trializma: združitve vseh avstrijskih Jugoslovancev v avtonomno državo pod Habsburgovci. Ta ideja je bila plod avstro-nemškega imperijalizma, ki je skušal potom trializma zaslužiti ves Balkan ter osvojiti pot do Soluna in Carigrada. Pristaši te ideje so bili predvsem slovenski in hrvaški klerikalci. Jedro take združitve bi bili Jugoslovani — katoliki.

Pod vplivom svobodoljubnih idej o samoopredeljenju naroda in o osvoboditvi potlačenih narodov in razredov, ki so se posebno širile iz revolucionarne Rusije po potlačeni revoluciji 1905. leta, ko je množica ruskih inteligentov emigrirala v zapadno Evropo in tu nadaljevala svojo propagando, pa se je med mlajšo generacijo

dvignil pokret, ki je zmetaval in razkrikaval obe ti soluciji rešenja jugoslovanskega vprašanja, ki ste plod tuje imperijalizma, ter formuliral rešitev jugoslovanskega vprašanja enostavno: osvoboditve potlačenih jugoslovanskih narodov in razredov ter njih združitve v svobodno ljudsko zajednico, v federacijo.

Tej soluciji se je približal tudi delavski razred, ki se je izrekel na Balkanski konferenci za osvoboditev potlačenih balkanskih narodov in za Federacijo Balkanskih republik.

Ali že pred vojno so med Hrvati, Srbi in Bolgari obstojale in bile jako nacionalno šovinistične struje, ki so nasprotovale ideji ujedinjenja jugoslovanskih narodov v svobodno federacijo. Te struje so bazirale na teoriji enega jugoslovanskega naroda. Hrvaški šovinisti so trdili, da so Jugoslovani en narod in sicer Hrvati od Triglava do Soluna. Velehrvaška teorija. Srbski šovinisti so prisegali, da so vsi Jugoslovani en narod in sicer Srbi, ki so ostali v Šumadiji čisti, v Bosni so se pomuslimanili, na Hrvaškem pokatoličili, na Bolgarskem potatarili. A tudi šovinistični Bolgari so trdili, da od Save do Bospora prebivajo samo Bolgari.

Ta nacionalni šovinizem, ki je najbolj poglobljajal nasprotstva med jugoslovanskimi narodi so podpirale tri velesile, ki so se borile za premoč na Balkanu, ki so stremele spraviti balkanski polotok pod svoj jarem kot kolonijo. Velehrvaško šovinistično propagando je podpiral avstrijsko-nemški imperijalizem, velesrbsko pa deloma ruski caristični imperijalizem, deloma francoski imperijalizem. De-

viza teh imperijalizmov na Balkanu je bila od nekdanj: divide et impera! Razdeli in vladaj!!

Po vojni je stopilo jugoslovansko vprašanje v novo fazo. Srbi, Hrvati in Slovenci so se združili v eno državo. Ruski caristični imperijalizem je strl, upajmo za vedno v Evropi. Avstro-nemški imperijalizem je potlačen in premagan. Na politični areni Evrope se je pojačal vpliv francoskega imperijalizma in anglosaksonskega, ki hoče popolnoma podjarmiti vzhodno-evropske male narode v svoje kolonije. Kot protiutež temu močnemu bloku pa se je konsolidirala Federacija socialističnih republik na ozemlju caristične Rusije. Politika te federacije glede Balkana se v bistvu razlikuje od politike carske imperijalistične Rusije. Dočim je carska Rusija stremela za osvojitvijo morskih prelivov in pretvaranje Črnega morja v rusko luko, se bori politika Ruskih republik za svobodo morskih ožin, ki se more ustvariti samo na ta način, da se morski prelivu upravljajo od internacijske komisije črnomoških in balkanskih držav — bojnim ladjam zapadnih imperijalistov pa se prepove pojavljati se v morskih ožinah. Da je edino taka solucija vprašanja morskih ožin koristna za normalni gospodarski razvoj črnomoških in balkanskih držav, je samo po sebi umevno. S to solucijo je v najtesnejši zvezi svobodna plovitev po Donavi, ki jo more garantirati samo internacijska komisija podonavskih, balkanskih in črnomoških držav, ki so vse enako interesirane pri regulaciji tega vprašanja. V interesu vseh podonavskih, balkanskih in črnomoških držav je, da se odpravi angleški plovitbeni monopol na Donavi in v morskih ožinah, ki faktično danes zadržuje svobodni promet po teh svetovnih prometnih potih.

Jugoslovansko nacionalno vprašanje kot bistveni del balkanskega vprašanja z ustanovitvijo SHS države še ni rešeno, temveč je ostalo še vedno zapleteno. Narodnogospodarski in socialni interesi na Balkanu zahtevajo odločne rešitve ne samo gospodarskih, narodnih, temveč tudi socialnih vprašanj na Balkanu. Fevdalni ostanki so ostali na Balkanu še močni. V Rumuniji še vedno vladajo bojari, v Makedoniji, Trakiji, Banatu, Hrvaškem, Sloveniji, Grčiji in Turčiji še vedno ni rešeno agrarno vprašanje.

Vsak dan postaja jasnejše, da ta velika vprašanja gospodarska, socialna in kulturna more pravilno rešiti samo najtesnejši sporazum med balkanskimi narodi. Fevdalna in kapitalistična gospoda teh vprašanj ni mogla rešiti, temveč jih vedno bolj zapleta, ker je prodala interese Balkana tujemu imperijalizmu. Samo najtesnejši sporazum ogromne večine balkanskega prebivalstva, poljedelcev ter ročnih in duševnih delavcev po mestih, ki bi kulminiral v svobodni federaciji balkanskih republik, lahko postavi trdne temelje gospodarskemu, kulturnemu in socialnemu razvoju na Balkanu v dobrobit človeštva.

Brez dvoma, dabi v taki federaciji republik jugoslovanski narodi — Slovenci, Hrvati, Srbi in Bolgari lahko tvorili še tesnejšo zajednico zaradi sorodnosti jezika in običajev.

Republikanski pokret na Balkanu ima jake korenine, kar jasno dokazuje pravilnost naše koncepcije. Turčija je postala republika, kar znači en ogromen korak naprej v razvoju. Grčija je neposredno pred formalno upostavitvijo republikanske vladavine, ker je uvidela, da dinastija postaja lahko orodje tujega imperijalizma. Hrvaška, Makedonija,

LISTEK.

Emil Zola:

Germinal.

Prevel ...

(Nadaljevanje.)

Pavel in Cecilija sta se dvignila in gledala skozi ključavnico. Sepetala sta in se hihitala.

»Kaj vidite ljudi?»

»Da, en velik in dva majhna.«

»So divji?»

»Ne, čisto prijazni.«

Hennebeau pa je vstal in šel in rekel še enkrat, naj bodo tihi. Vsi so obmolknili kot miši in prisluškovali raskavim globokim moškim glasovom.

XV.

Ob priliki sestanka pri Rosseneurju so izvolili deputacijo rudarjev, ki naj se zgleda naslednjega dne pri ravnateljstvu.

Ko je zvedela Maheujka, da je tudi njen mož v deputaciji, se je jezila. Pa tudi Maheu sam ni bil zadovoljen. Oba sta postala, ko je bilo treba preiti od besed k dejanju, zopet ponižna in se držala družine — bala sta se še večje bede.

Navadil se je na to, da se je ravnal po svoji ženi, to pot pa je bil divji, ker je bil istega mnenja kot ona.

»Gobec za zobmi!« je zavpil in zlezel pod odejo. »Kaj sem kak šuft, da bi za-

pustil svoje tovariše? To je moja dolžnost!«

Po dolgem premolku je rekla zopet:

»To je jako lepo od tebe, ljubček, da ti je za stvar, samo to je, da nas bo pri tem vzel hudič.«

Dvanajst je bila, ko so zujtrkovali. Ob eni so se hoteli sestati pri »Dobri kapljici«. Od tam naj bi šli naravnost h Hennebeauju. Jedli so krompir. Ker je bilo še čisto malo sirovega masla, se ga ni pri-taknil nihče, da ostane za zvečer.

»Maheu, ti boš govoril,« je rekel Štefan.

Maheu je obstrmel, strah mu je zadržal vrat.

»To je pa že odveč,« je rekla Maheujka, »nočem, da bi zavoljo Vas nosil ko-stanj z žerjavice. Naj govorijo drugi!«

Tu je pojasnil Štefan, da ima Maheu največ ugleda, da ga bodo poslušali in dali kaj na njegovo besedo. On sam je še-le pred kratkim prišel v Montsou. To-variši ne zaupajo kar tako komu svo-je usode. Reklo se bo, da mu je padlo srce v hlače, če ne bo govoril.

Maheujka je bila nesrečna.

»Naredi jim, Maheu, naredi, bodi ti darilno jagnje za vse ostale.«

»Ne morem,« je jecljal Maheu, »ni-mam daru govora.«

Štefan ga je pomiril.

»Povedal boš, kaj ti leži na srcu — in prav bo.«

Stari Trdoživ, ki se je zopet malo opo-mogel v nogah, je zmajeval z glavo. Vsi so molčali. Ko je pogoltnil svoj krompir, je rekel starec:

»Reci kar hočeš, to je čisto vseeno in ravno tako, kakor če ne bi odprl gobca. Pred štiridesetimi leti so nas vrgli skozi ravnateljstva vrata in še celo z vojaško silo. Dandanes vas bodo mor-da spustili k sebi, ampak da bi se z va-mi pogajali, tega, ljudje božji, ne boste doživel. Zakaj naj bi se tudi pogajali? Oni sedijo na kupih zlata in vas prav ni-č ne rabijo.«

Nihče mu ni odgovoril. Potem pa sta vstala Maheu in Štefan in prepustila družbo njenim žalostnim mislim in praz-nim krožnikom.

Spotoma sta se jim pridružila Pie-ronne in Levaque. Pri Rosseneurju so se zbirali ostali. Ko je bilo zbranih dvajset zastopnikov vseh vasi, so se domenili, kakšne pogoje naj stavijo ravnateljstvu. Potem so se podali na pot proti Mont-souju.

Okoli dveh so prišli tja.

Sluga jim je rekel, naj počakajo in zopet zapri hišna vrata. Potem jih je peljal v eleganten salon, kjer jim je po-stalo jako nerodno, in čigar sijaj jim je vzel pogum, da bi se upali vsesti. Zdelo se jim je, da so jim preproge vstavile korak. Soba je bila tako prijetno gorko

zakurjena — in to je le še povečevalo njih zadrego.

Končno je prišel Hennebeau: suknjo je imel zapeto in na nji trak svojega reda. Rekel je:

»Torej prihajate rebelirat?»

Takoj nato pa hladno — vljudno:

»Vsedite se, prosim, dal Vam bom od-govor in zagovor.«

Nekateri so se vsedli, drugi se niso upali. Hennebeau jih je gledal, kakor bi se hotel spomniti njih imen.

Štefana je meril s prodirnim pogle-dom.

»No, ali bo kaj? Kaj mi hočete pove-dati?»

Mislil je, da bo govoril Štefan, in se je začudil, ko je zaslišal Maheuja; zato je rekel:

»Kaj? Tudi Vi? Ki ste sicer pametni, čegar družina je tukaj od začetka rudo-kopa. To me jezi!«

Maheu je gledal v tla. Potem je začel s cagovim glasom:

»Gospod ravnatelj! Ker sem tudi jaz med njimi, se vidi iz tega, da je pravica na naši strani, da nismo samo kakšni krakelerji, kajti drugače bi jaz kot naj-boljši delavec ne stal danes tu pred Va-mi. Prosimo pravice — in se upiramo proti temu, da bi počasi od gladu po-mrli, zadnji čas je, da lahko vsak dan jemo vsaj košček kruha.«

Črna gora je pod uplivom republikanstva. A tudi delavski razred, ki je precej razvit na Balkanu in ki je objektivno vsak dan jačji, je in mora biti najmočnejši faktor republikanskega pokreta na Balkanu.

Federacija Balkanskih Republik, poljedelsko-delavskih, niso sanje nedogledne bodočnosti, temveč že aktualna politična parola sedanosti. Politika delavskega razreda lahko ta pokret ali zadrži ali pospeši. V prvem slučaju je ona kontrarevolucionarna, a v drugem revolucionarna. Danes ne moremo govoriti o politiki delavskega razreda v Jugoslaviji, ker je on razkasan v razne struje, ki v tem tako važnem vprašanju ne zavzemajo pravilnega stališča in hote ali ne hote na ta način zadržujejo normalni družabni razvoj na Balkanu ter je rezultat njihove politike kontrarevolucionaren. Težke skušnje bolgarske socijalistične stranke ni spametovalo revolucionarnih frazerjev med delavstvom, a izdajstvo bol-

garske socijalistične stranke ni spametovalo njihovih jugoslovenskih tovarišev.

V najtesnejši zvezi z balkanskim in splošno jugoslovenskim vprašanjem je notranji nacionalni spor med Slovenci, Hrvati in Srbi ter makedonsko, bosansko in črnogorsko vprašanje.

Teorija enega naroda, ki jo usvaja današnje vodstvo Socijalistične stranke, je bila v prošlosti in je v sedanosti nacionalno šovenska, neresnična, imperijalistična ter kontrarevolucionarna. Ta teorija je v prošlosti poglabljevala, širila in netila razdor, sovražstvo in nasprotstva med Slovenci, Hrvati in Srbi, kar še v veliko večji meri dela danes. Da so Slovenci, Hrvati in Srbi — danes trije narodi, priča brez ostalega njihova nacionalna zavest. Da pa lahko postanejo v toku zgodovine ena nacija — je možno, toda samo potem svobodne federacije, nikdar pa pod pritiskom reakcionarnega centralizma. (Sledi.)

Angleška delavska vlada.

Prvič v zgodovini je stranka delavcev letos sestavila vlado britanskega svetovnega imperija. Doslej sta se v Angliji menjavali na oblasti obe meščanski stranki: konservativci in liberalci.

Labour Party (stranka dela) je dobila pri volitvah meseca decembra lani 4 milijone 348 tisoč in 379 glasov in čez 190 poslancev. Ker liberalci niso hoteli podpirati konservativcev, je moral Baldwinov kabinet odstopiti in Mac Donald je sestavil novo angleško ministrstvo iz članov stranke dela.

Angleška delavska stranka je prevzela vlado v težkih časih. Imela bo reševati več nadvse važnih vprašanj, pri katerih je meščanskim strankam odpovedala modrost; toda od rešitve ali nerešitve teh problemov je odvisna usoda delavske vlade in tudi delavske stranke v Angliji.

Najtežji problem je odstranitev ogromne gospodarske krize, ki je legla na britanski imperij. Vsled visoke angleške valute na eni strani, vsled obubožanja in s tem zvezane kupovalne nezmožnosti Nemčije in Rusije angleška industrija ne dobiva več toliko naročil, da bi lahko zaposlila milijone svojega delavstva. Koncem decembra je bilo po uradnih podatkih ministrstva za delo v Angliji 1.250.000 ljudi brez dela. Od tega števila je bilo 927.000 moških, 69.000 mladoletnih in 253.000 žensk. Brezposelnost pa do prevzeta vlade od delavske stranke ni morda padala, ampak je rasla. Toda v tem številu niso vštetih stotisoči brezposelnih, ki jih ne ščiti zakon za zavarovanje delavcev, kot n. pr. poljedelski delavci

in posli. Kako bo Mac Donaldova vlada zaposlila to ogromno množico brezposelnih?

Mac Donald je hitro uvidel, da vprašanje brezposelnosti v Angliji ni toliko angleško kot mednarodno vprašanje. Anglija ima preveč tovarn za svoj domači trg; če hoče, da bodo tovarne obratovalne, mora izvažati. Da bo ta izvoz dovolj velik, je treba Rusiji in Nemčiji pomagati na noge, da bosta lahko od Angležev kupovali. Zato je Mac Donald hitel s priznanjem sovjetske Rusije. Angleška delavska vlada pa bo šla še dalje, da omogoči Rusiji, da se gospodarsko okrepi. Zato ni neverjetna vest, da se bodo v kratkem začela pogajanja o velikem posojilu, ki naj ga Rusija najame v Angliji. Angleška vlada namreč upa, da bo sovjetska Rusija z gospodarskim ozdravljenjem postala tudi boljši kupec za angleške industrijske proizvode, kar bi v Angliji odpravilo brezposelnost in znižalo draginjo.

Angleška delavska vlada stremi nadalje za tem, da se vprašanje vojne odškodnine, ki jo ima Nemčija plačati Franciji, reši na tak način, da Nemčija ne bo uničena. Okupacija industrijskih in premogovnih revirjev westfalskih je Nemčijo gospodarsko silno pretresla. Ta katastrofa je neposredno zadela tudi angleške delavce, ker obubožana Nemčija ne more ničesar več kupovati v Angliji, vsled česar vlada tu brezposelnost. Anglija hoče, da se vprašanje reparacij reši sporazumno med Nemčijo in Francijo. To pa je mogoče le med dvema demokratičnima vladama. Zato dela

angleška delavska vlada z vsemi nevidnimi sredstvi na to, da pade v Franciji Poicaréjeva konservativna reakcionarna vlada in da v Nemčiji pride na površje delavska stranka. Zatorej ni izključeno, da bo ena velikih posledic prihoda angleške delavske stranke na vlado: poraz francoskega reakcionarnega vladnega bloka in zmaga leveice pri volitvah, ki se vrše spomladi. To pa bi pomenilo ogromno, spremembo v celi evropski politiki. Francija bi se pogodila z Rusijo, sporazum z Nemčijo bi bil lažji; zadan pa bi bil tudi hud udarec reakciji v vseh evropskih deželah (tudi v Jugoslaviji) s tem, da bi v 3 največjih državah Evrope vladale delavske ali vsaj meščansko demokratske vlade. Anglija, Rusija, Francija bi bil blok, ki bi velikim in malim Mussolinijem v Evropi in na Balkanu delal sive lase.

Mac Donaldova vlada pa ima v svojem programu tudi to, da se brezposelnost zajezi in zmanjša takoj. To hoče doseči s pomočjo javnih del na državni račun. Kakšne rezultate je glede tega dosegla v kratki dobi svojega obstoja, nam ni znano. Lahka reč boji proti brezposelnosti seveda ni; kajti že v začetku sem dejal, da je vprašanje brezposelnosti mednarodni problem, ki se da reševati z uspehom le z mednarodnimi koraki. Kako naj se zaposli angleška industrija, ko so same angleške kolonije in dominijoni začeli naročati svoje potrebščine v Nemčiji, ker so tam za polovico cenejše, vsled tega ker je nemška valuta propadla in dela nemški delavec za pasjo plačo...

Kot znano, so lani in predlanskem podjetniki v vseh državah podjetniki v vseh državah z zdravo valuto začeli znižavati delavske plače. Ta pojav se je zlasti opazal na Angleškem in se še sedaj nadaljuje. Ohrabreni od nastopa delavske vlade, so se začeli angleški delavci energično upirati nastopu delodajalcev in tako imamo letos v Angliji štrajke na dnevnem redu.

Prva je bila desetdnevna stavka 60.000 železniških strojevodij in kurjačev. Podjetniki so namreč zahtevali znižanje tedenskih plač, ki bi znašalo pri posameznih kategorijah od 9 do 22 šilingov na teden (en šiling je približno 17 naših dinarjev). Po desetdnevni stavki je prišlo do sporazuma, da se plače znižajo le za 1/4 vsote, ki so jo zahtevali podjetniki.

Druga večja stavka je bila stavka delavcev v pristaniščih. Stavkalo je okoli 100.000 delavcev v raznih angleških pristaniščih. Stavka je trpela 4 dni in so stavkajoči dosegli zvišanje plač za 1 šiling dnevno (t. j. 68 kron več, kot so pred stavko imeli).

(Dalje prihodnjič.)

Na kmetih.

V nedeljo popoldne sta sedla za peč dva kmeta, Matevž in Miha po imenu:

Matevž: Veš, Miha, slaba je za nas kmete, res je slaba. Tako nas ni trlo niti v vojski. Davke imamo take, da se je treba bati ob slabi letini, da ti boben zapoje pred hišo.

Miha: Ja, to je pa res. Pravijo celo, da smo mi na Slovenskem več plačali davkov kot bi bilo treba in še celo nekaj milijonov več, kot Srbi in Hrvati skupaj. Takih davkov niso pomnili niti naši pradedi. Komaj bi bilo, da bi ves pridelek prodal in nesel tiste solde davkariji, sam bi pa zobe zabil v steno.

Matevž: Vsi, prav vsi smo danes reveži, vsi kmetje z delavci vred. Tudi industrijskim delavcem se slabo godi. Moj sin je govoril z enim iz soseske, ki je pri knapih, pa pravi, da se tudi knapom slabo godi. Na zahteve delavstva in kmetov se vsi poživljajo. In zakaj?

Miha: Zato, ker gre par kmetov to pot, drugi pa že zopet drugo in tako se izgublja naše moči. Mi moramo prijeti vsi kmetje in poljedelski delavci skupaj, potem bo šlo drugače. Veš, Matevž, posamezno palico hitro prelomiš, cele butare nikoli.

Matevž: Ja, treba je, da se tudi mi združimo. Poglej, Miha, sedaj se nas nihče ne spomni, pred volitvami pa so nas vsi odlaševali, pa še danes nismo odrešeni. Vsi so nas pozabili. Prej ne bo nič boljše, dokler ne bomo sami stopili skupaj, da bo zopet samo en klic preveval vse hribe in doline: »Le vkup, le vkup, uboga gmajna!«

Kmetica (je med tem pogovorom prišla v hišo, slišala je še zadnje besede): »Le vkup, le vkup, uboga gmajna!« so klicali naši pradedi takrat, ko so imeli vojne z gradovi, zlasti pa ob veliki kmetiški vstaji v šestnajstem stoletju. Kako to, da se vidva sedaj o tem pogovarjata? Mar nimata ničesar drugega govoriti? Tudi nam bi bilo treba, da začnemo klicati: »Le vkup, le vkup, uboga gmajna!«

Matevž: Saj ravno sedaj sem pravil Mini, da bi bilo potreba, da tudi mi tako kličemo, naj gre naš klic od vasi do vasi, od hiše do hiše, od najbolj borne kmetiške kajže do druge. Saj tudi nam gre slabo, komaj da ne podležemo davčnim bremenom. Garaš od jutra do noči, stradaš še poleg tega; pa pride leto okrog, pa si na slabšem, kot si bil lani.

Kmetica: Pred tedni sem bila v Ljubljani na trgu, nesla sem jabolka na prodaj. Ko sem šla s trga domov proti dolenjskemu kolodvoru, sem došla še par drugih ženic. Bile

Postal je sigurnejši in gledal Henebeauja naravnost v oči.

»Ne bo Vam neznano, da nikdo ne more sprejeti Vašega tarifa... Pravite, da kopljemo slabo. Res je, da smo v tem oziru malo ohlapni. Če pa bi ne bili, bi imeli še manj plače in bilo bi konec, saj se še tako ne moremo najesti do siteda. To bi bil naš pogin. Plačajte nas bolje, in bolje bomo kopali. Sedaj pa hočete plačevati še slabše. In ste celo tako drzni, da trdite, da se dva centima, ki jih plačate manj pri lowriju, izenačita pri kopanju. Ne! Ta dva centima vtaknete sami v žep.«

Ko je hotel ravnatelj ugovarjati, so zavpili vsi naenkrat:

»Res je! Tako je!«

Pa Maheu je bil zdaj ravno prav v toku in ni trpel ugovorov. Srce mu je naravnost prekipelo. Opisoval je bedo, govoril o napornem delu in o pasjem življenju, ki ga žive doma. Omenil je odtegljaje za kazni in vprašal, če jih namerava ravnateljstvo uničiti.

»Od gladu umiramo, če delamo, zato raje ne delamo. Gospod ravnatelj, plačajte bolje in pokažite, če vam je za našo dobrobit!«

»Take so razmere,« je odmevalo v zboru.

Zdaj jim je postala eleganca sobe pasja figa.

»No, zdaj bom pa tudi jaz kaj povedal,« je rekel Hennebeau mirno, »najprej pa naj omenim, da se stvar glede tistih dveh centimov ne vjema.«

Tu pa je dobro naletel. Začel se je divji prepir.

»Tako ne pridem do nobenega konca. Bodite vendar pametni,« je zavpil Hennebeau.

Postal je zopet miren in govoril s hladno uljudnostjo o ščuvanjih, katerim so nasledili, o upornikih in podpihovalcih, ki podjedajo stebre družbe in čenčajo o socijalističnem raju bodočnosti.

Tu pa ga je prekinil Štefan in si odločno prepovedal tako govorjenje, kajti tudi njihova drevesa ne bodo zrasla do nebes.

Hennebeau pa jim je slikal dobrote in blagoslov družbe in jim očital nehvaležnost in rekel, da je blagajna samo zato tu, da jim nudi oporišče v takih slučajih. Štefan pa mu je odgovoril nevtrajeno, da je brezsrčnost, da se pusti pri gospodarskih krizah delavce od gladu pocrkati, bogati akcionarji pa vlečejo mastne dividende.

»Vi govorite, kakor to razumete,« je rekel Hennebeau, »in mislite, da dajo ljudje denar in ga tvegajo zato, da ne bodo imeli nič — od njega. Če ne plačamo nikake dividende, bo podjetje šlo k vrugu; ampak v vašo uporno črepinjo ne prodre nobena pametna misel.«

Tako je postajalo pogajanje bolj in bolj pikro. Maheu je zahteval, naj mu se pove, pri čem da so, Hennebeau pa je odvrnil, da je samo uradnik, ki ne more ničesar ukreniti brez akcionarjev, odvisno je tudi od borze, zastavil bo svojo dobro besedo, a ima malo upanja. »Treba je, da mi zaupate.« Potem jih je odslavljal in jim še enkrat povedal, da računa na njihovo pamet.

Nato so odstopirali.

»Premislite še enkrat, predno začnete z neumnostmi,« je še zaupil za njimi. In vrata za njimi so se zaprla.

Ko se je vrnil Hennebeau v obednico, so vsi sedeli tiho in mirno.

Povedal je Deneulinu vse in Deneulin je postal še bolj mračen. Gregoire je menil, da je nezaslišano, da še ni zakonov, ki bi take ljudi prisilili k delu. Hennebeauka je zaupila hišniku:

»Hipolit! Predno gremo v salon, prezačite!«

XVI.

Štirje tedni so prešli. Bilo je začetka januarja. Zemlja je bila zavita v gosto meglo. Pasje življenje po vaseh je postajalo od dne do dne neznosnejše. Revščina je bila vsak dan hujša. Mednarodna prevoza, v katero so zleteli delavci po priprošnji Štefanovi z odprtimi rokami, ni tudi več pošiljala nobenih podpor. Zadnjih štirideset frankov je bilo

komaj za štiri dni za kruh. Sedaj, ko je usahlil tudi ta vir, je upadal pogum bolj in bolj, kaj naj bo, če jih zapusti celo stranka?

Tu na tej samotni krpi zemlje, v volčjem zimskem mrazu, so občutili, kako počasi umirajo v boju proti krivici.

V četrtek niso imeli pri Maheujevih več kaj jesti.

Štefan je bil neprestano na nogah; zbirali so po vseh mestih, celo v Parizu. Pa tudi tega vira je bilo konec, ko štrajk ni hotel ponehati. Polagoma so vse poprodali. Nekaj časa so imeli upanje, da so rešeni skrbi, ker so jim dajali trgovci v Montsouju na vero. Pa po enem tednu je bilo tudi tega konec in vsak, ki je prišel brez denarja, je frčal skozi vrata. Eksekutorji so si podajali v La Voreuxu kljuko. Dolgovi so rasli rudarjem čez glavo. Nihče ni več posodil krajcarja in res bi bilo najboljše, če bi človek gagnil kot žival.

Štefan je zastavil suknjo in hlače, samo da je preskrbel Maheujevimi kosili; obdržal je samo še čevlje. Bil je jako žalosten, da se je začel štrajk prezgodaj, predno je bila blagajna polna. Po njegovem mnenju je bilo to vir vse nesreče. Ravnateljstvo jih je nagnalo k temu, samo da uničijo blagajno takoj v njenih početkih. (Dalje prihodnjič.)

so v živahnem pogovoru. Ves pogovor se je sukal le okrog kmetijskih stvari. Dejale so, da naj se zbere po deset kmetov in kmetice ali pa še več, naj se pogovorijo med seboj in naj postavijo en odbor in naznanijo to na Poljedelsko-delavsko zvezo v Ljubljani, na Prulah, Sredina 8. Ta organizacija kmetov bi potem poskrbela, da se kmetom pomaga v vseh zadevah, tudi v zadevi izselitve v Ameriko in druge kraje.

Miha: Saj bi tudi pri nas bilo treba, da si osnujemo taka društva, da si potem njih opomoremo do boljših razmer. Se so tudi v naši državi gradovi in veleposestva, ki so last grajščakov in drugih gospodov. Ali kdaj vidiš, da bi grajščak delal na njivi? Delavci-poljedelci mu obdelujejo njive in polja. Ko pa v jeseni spravijo pridelke v hrame in kašče, nimajo nikakih pravic več do teh pridelkov. Grajščak je dal delavcu 10 do 15 dinarjev, sam pa uživa sadove našega dela.

Kmetica: Zakaj pa ste moški taki? Ko bi preje gledali na to, da bi se dala zemlja tistemu, ki jo obdeluje, bi že zdavnaj ne bilo več grajščakov. Ali ste že pozabili na Matija Gubca, voditelja kmetiškega gibanja? Ali ni Matija Gubec naš kmetiški kralj? V Zagrebu je bil kronan za našega kralja z razbeljeno železno krono na razbeljenem železnem prestolu. Kdo ga je kronal in zakaj? Kronala ga je gospoda, zato ker se je potegoval za staro pravdo, zato ker se je potegoval za kmeta in tlačana. Ali ste že pozabili na njegov klic: »Le vkup, le vkup, uboga gmajna!« Če ste možje, ne boste trpeli, da se še naprej dela z nami tako! Vem, rekli boste, saj mi smo že stari! Ne, pa ni tako! Tudi če ste stari, se morate zavzeti za kmetiški stan, ali mar nimate otrok? Ali boste svojim otrokom pustili samo plug in koso, pa nič pravice? Če ste možje, kar upam da ste, boste dejali: dovolj je tega; naša očetovska dolžnost je, da se pobrigamo za naše otroke, da bodo imeli vesel spomin na nas; češ, naši očetje so začeli zopet boj, katerega je vodil pred stoletji naš kralj kmetov, naš Matija Gubec!

Matevž: Veš, Miha, pa ima žena prav. Čemu bi samo delali za gradove, veleposestnike in davkarije, kdo pa za nas dela, če ne moremo sami delati? Nihče ne! Kadar ti moči opočajo, pa sedeš za peč in žalostno gledaš, kako se tvoj sin poti in zopet samo za grajščake, bogatince in zopet samo za davkarije. Vsemu temu moramo narediti enkrat za vselej konec.

Kmetica: Ja, treba je, treba, da se že enkrat malo zganete, saj drugače je itak bolje, da pustimo in gremo s trebuhom za kruhom.

Miha: No, dobro, v nedeljo prideva še zopet skupaj! Ti, Matevž, pripelji s seboj deset kmetov, jaz bom pa drugih deset. Pogovorili se bomo o vsem, kar nas teži in tišči k tlom, potem pa bomo pisali v Ljubljano, da se v naših zadevah kaj ukrene.

Matevž: Ti, Miha! Če pišemo v Ljubljano in prosimo, da se zavzamemo za nas, nam bodo gotovo v listu odgovorili; veš pa je dobro, da tudi mi list naročimo, bomo vsaj imeli en naš kmetiški časopis doma. Iz njega bomo lahko zvedeli novice, ki se gode po svetu.

Kmetica: Jaz prav rada čitam, kako se delavcem in kmetom godi. Rada imam pa tudi druge novice po svetu. Pri nas moramo na vsak način imeti naš edini kmetiški časopis, ki piše po pravici in resnici.

Miha: Tudi ti, Matevž, glej, da si list naročiš in tudi pazi na to, da prideš v nedeljo k nam, pa na druge kmete ne pozabi. Čim več jih pripelješ s seboj, tem boljše.

Matevž: Prav gotovo da pridem in tudi nekaj jih pripeljem s seboj. Pa naj zopet zadoni klic preko gričev in dolin, od ust do ust, od moža do moža: Naj živi naš kmetiški kralj — Matija Gubec, ki je zaklical: »Le vkup, le vkup, uboga gmajna!«

Dolenjski kmet.

Neodvisni politiki-goljufi in poneverjevalci.

(Pismo iz Francije.)

V zadnjih številkah »Delavskih Novic« smo razkrinkali uredništvi »Glasa Svobode« in »Strokovne borbe«, da prinašata lažnjive dopise o naših rudarjih na Francoskem. Izkazalo se je, da so pristaši teh dveh listov, kričarji a la Salomon in Pristav, ponaredili podpise svojih tovarišev. Danes bomo povedali trboveljskim rudarjem, da so nekateri njihovi bivši posilni-voditelji opeharili svoje uboge sotrpine-rudarje za denar in jo odkurili neznano kam.

Pismo o teh žalostnih dogodkih glasi:

Tucquenieux, 18. II. 1924.

.... Govoril sem z Viščekom, Hauptmanom in Petkom. Izjavili so, da niso ničesar podpisali*; naj pa se prime tistega, ki je njihove podpise ponaredil. Salomon-Princ-Forte so izginili čez noč kakor kafa. Zapustili so dovolj upnikov. Princ je svojega najboljšega prijatelja Hauptmana opeharil za 175 frankov... Kakor sem zvedel, so šli v Lille v premogokopne revirje.

Zaradi vestfalskih rudarjev sem

* Nov dokaz, da so dopisniki v »Glasu Svobode« in »Strokovni Borbi« o razmerah v Franciji falsificirali podpise svojih sodrugov. Op. ur.

Groenlaender:

Murček in kontumac.

(Murček v ljubljanskem občinskem svetu.)

Rekli bode: »Kaj venomer sitnariš s tem svojim murčkom, saj si povedal, da so ga na božični dan pohrustali za kosilo pri rudarjevi družini!« Je že res, ali čakajte! Pojavil se je Murček naslednik, ki smo ga iz hvaležnega spomina na »rajnkega« tudi krstili za Murčka. In ta, drugi namreč, je strašno pobesnel ob priliki seje finančnega odseka v občinskem svetu. Ker je majhen, se je bil stisnil pod klop in občinski posvetovalnici. Zvedavo je škilil v resne obraze mestnih svetovalcev in nape-to poslušal debato. Tiste dni je bil Murček bolan in je imel strašno trganje po ušesih, tako da je čul vse mogoče stvari, samo tega, kar se je krog njega govorilo, ni prav točno razumel. Morali smo tedaj Murčka pred svetom opravičiti ter smo v »Delavskih Novicah« izdali potreben bulletin o murčkovi bolezni. Ker pa je besnost nevarna epidemija, je dobil Murček — torbico. Njegovo stanje se je vidno slabšalo, vsled česar je bilo potrebno poostri varnostno naredbo, ki se ji pravi kontumac.

No, Murček, ki je sila preudarno bitje, kadar se gre za njegove osebne interese, si je mislil tako-le:

»Šment, vseeno bo bolje, če se izkaže, da smo simulirali. Pasteur je bil vse časti vreden mož, vendar odločen preganjalec moje bolezni. Na vse-zadnje bi moral romati še v Zagreb v oni zavod za... brrr, raje ne mislim na to! Je pa vendarle bolje, da ostanemo lepo doma in se hodimo gret v mestno posvetovalnico. Le kako prepričati gospode, da sem ozdravljen?«

V tem razmišljanju se približa Murčku gospod iz one velike hiše v Kopitarjevi ulici. Žalostno je povsili Murček s torbico obremenjeno glavo k tlom in dvojce solzic-spokornice je kanilo iz njegovih oči na kameniti prag stare hiše na Turjaškem trgu. Gospod se je previdno bližal in lju-beznivo klical:

»Murček, Murček, na bombonček, samo ne vgrizni!« In famozno ščene je začelo mahati z repkom, stisnilo glavo med prednje noge in drsalo proti gospodu.

Ob tej priliki je pozobal Murček kar celo pest bombonov iz roke ljubeznivega gospoda iz Kopitarjeve ulice. Ti bombončki so bili gotovo žegnani, ali vsaj namočeni v lursko vodo, kajti Murček je pokorno sledil

povpraševal in sem zvedel, da se ne sprejmejo. Iz SHS se sprejmejo, iz Nemčije pa ne in to zaradi potnih listov.

Salomon in Komp. so tudi rudnik nafarbali za par sto frankov. To še ne bi bilo tako hudo, rudnik ima frankov dovolj, ali s tem so vsem novinec veliko škodovali. Večinoma vsak pride sem brez sredstev. Poprej je šel rudnik vsem Slovincem zelo na roke. Zdaj pa je drugače. Bil sem v pisarni in sem slučajno slišal, da je en novinec nekaj zahteval in prosil. Odgovor mu je bil: »Unter den Slovenen sind viele Spitzbuben« (Med Slovenci je dosti falotov). Kdo je to napravil? Seveda bivši glavni funkcionarji Z. R. D. Sedaj se pa vidi, kakšne smeti smo imeli vmes... itd.

Vas lepo pozdravljam Vam udani

Fajdler Martin.

Z lepimi ptički se diči dr. Lemež-Zorgova stranka NDSJ! Najprej znani privandranec iz Srbije znani Peterkovič, ki je v prid svojega žepa olajšal blagajno ZRD za 9000 kron (o čemer smo že pisali in imamo za to na razpolago nepobitne dokaze in objektivne priče), vsled česar so ga pošteni odborniki pognali iz rudarskih vrst, zdaj pa še Salomon in komp! In stranka, ki trpi take individuje, naj bi bila delavska, proletarska? Ali je čudno, da je »delo« te stranke postalo prava nesreča za slovenski proletarijat?

gospodu, ki jo je zavel naravnost na magistrat. Tu pa so se se vzbudili ozdravljenemu Murčku spomini v taki meri, da se mu je skoro inako storilo. Stelkel je kar pred gospodom, ki se je smehljaj, po stopnicah, a moral je obstati pred zaprtimi vrati v posvetovalnico. Nestrpno je mahal z repkom in zadovoljno cvilil. Gospod pa je dvignil roko in en prst ter povedal Murčku tako-le:

»Murček, če boš priden, te vzamem s seboj! V posvetovalnici stoj ob moji strani in ko bom jaz stavil konkretne predloge ali glasoval, tedaj vsakokrat močno zalajaj, da se bode slišalo po dvakrat. Sicer pa moraš biti kuš, ker bi te ne pustili drugič v posvetovalnico.«

V znamenje, da se Murček popolnoma strinja z navodili svojega gospoda iz Kopitarjeve ulice, je kihnil in pomahljal z repom. Nato sta vstopila.

Murček se je cel čas seje dostojno vedel in se ravnal po danih mu predpisih.

Torbico pa je vendarle še moral obdržati za nedoločen čas.

Tedenske novice.

Pred padcem Pašičeve vlade? Kot je znano, je Pašičeva vlada prišla na krmilo na zahtevo naših klerikalcev, ki so z njim napravili v Zagrebu pogodbo. Klerikalci so upali, da jim bo Pašić prepustil vladu v Sloveniji. Ko je kralj na zahtevo Jugoslovanskega kluba izročil vladu radikalcem, so ti čisto pozabili na obljube, ki so jih jim napravili, in so vladali sami zase. Doslej se jim je že posrečilo sleči ljudstvo do nagega. Strahoviti davki, kuluk, redukcija uslužbencev, mizerne plače, popolno zaslužjenje delavcev, pakt z Musolinijem, ki izroča Jugoslavijo v roke laškim verižnikom in še veliko takih nesreč je rodila ta lepa botrija Pašičeva. Tisti, ki so Pašiću pomagali na sedlo, ga hočejo zdaj spraviti doli. To je pač skrajni čas, kajti slabšo vladu, kot je njegova, si je težko misliti. Ustvarja se nekak opozicijski blok, ki bi ga sestavili demokrati, klerikalci, muslimani in zemljoradniki. Hrvatska republikanska kmetijska stranka (Radić) bi poslala v Belgrad toliko poslancev tej opoziciji na pomoč, da bi imela več glasov kot vlada in bi vlada morala odstopiti. Bajce odidejo Radićevci že te dni v Belgrad. Če je to res, se bo hitro pokazalo, koliko je še vreden takozvani »parlamentarni princip« v SHS. Če pade Pašičeva vlada, si bo ljudstvo glsoboko oddahnilo. Da pa

ne pridejo z dežja pod kap, bodo morali kmetje in delavci v celi državi postaviti republikanski blok kmetov in delavcev, ki bo dovolj močan, da se proti delovnemu ljudstvu ne bo moglo več vladati.

Nova zmaga Delavske Stranke na Angleškem. Pri nadomestnih volitvah v Burnley dne 28. februarja je dobil delavski kandidat Henderson 24.500 glasov, konservativci pa samo 14.500. Vsi vidijo v tem znamenje, da delavska stranka povsod napreduje. Govori se, da bo ministrski predsednik Mac Donald, ki je obenem voditelj Delavske stranke, v maju razpustil parlament in razpisal nove volitve, pri katerih upajo delavci doseči popolno zmago.

Nov srebrni denar na Ruskem. — Tista sovjetska Rusija, o kateri so že toliko pisarili, da je na kantu, se je izkazala, da je bolj zdrava kot marsikatera druga država. Pri nas imamo še zmirom samo papirnat denar, na Ruskem pa imajo v prometu že srebrn denar po 10, 15 in 20 kopejk. V kratkem pride v promet tudi bakren denar po 1, 2, 3 in 5 kopejk.

Romunija se pogaja z Rusijo. Za Anglijo in Italijo, ki sta pripoznali rusko sovjetsko vladu, počasi capljajo tudi druge države. V kratkem se začne na Dunaju pogajanje za ustanovitev odnošajev med Rusijo in Romunijo. Rusi zahtevajo, da jim Romunija vrne Besarabijo, ki si jo je pri-lastila na roparski način. Rusi ne mislijo veliko popuščati, ker jim je zdaj že vseeno, če jih Rumunija prizna ali ne.

K ANGLEŠKEMU PRIZNANJU SO-VJETSKE RUSIJE.

Prinašamo nekatera značilna mesta iz sklepa 2. sovjetskega kongresa SSSR (Sovjuz sovjetskih socialističskih republik), tičočih se angleškega priznanja. N. pr.: »II. sovjetski kongres... z veseljem ugotavlja, da je ta zgodovinski korak eden prvih uradnih činov prve vlade Anglije, ki je izšla iz vrst delavskega razreda.« Dalje: »... Delavski razred Anglije je bil tekom celega tega časa zvest zaveznik delovnih množic Sovjetske Unije v njenem boju za mir. Narodi Sovjetske Unije ne bodo pozabili naporov delovnih mas Anglije in naprednega dela angleške družbe v interesu ukinjenja blokade, bojkota in ustavitve oborožene intervencije. Oni so si o tem na jasnem, da je izvršeno priznanje uspeh krepke volje angleškega naroda, ki se je enodušno zavzel za politično priznanje sovjetske vlade kot neopustljivega predpogoja za utrditev svetovnega miru, obnovo svetovnega gospodarstva, ki ga je podrla imperialistična vojna, in zlasti za uspešen boj proti industrijskemu zastoju in brezposelnosti v Angliji sami. Prizadevanja miroljubne politike sovjetske vlade pod vodstvom V. I. Lenina in nezlomljiva volja angleškega ljudstva je privedla končno do vpostavitve normalnih odnošajev med obema deželama v obliki, ki je vredna velikih narodov obeh dežel in ki je položila temelj njunemu prijateljskemu sodelovanju. — V napetem ozračju današnjih internacionalnih razmer, ki nosijo v sebi nevarnosti novih svetovnih konfliktov in ki upravičeno vznemirjajo delovno prebivalstvo vseh dežel, ima ta korak angleške delavske vlade še poseben in velik pomen.«

Končno pravi resolucija: »Drugi sovjetski kongres SSSR podaja v pri-jateljstvu angleškemu narodu svojo bratovsko roko in naroča vladi SSSR, da ukrene napram angleški vladi vse potrebne korake, ki odgovarjajo dejstvu priznanja sovjetske vlade. Predsednik 2. sovjetskega kongresa SSSR, M. Kalinin; tajnik kongresa: A. Enukidse.«

Tako govori o angleški delavski vladi ruski sovjetski kongres. Zdaj pa primerjajte o istem predmetu pisavo »Glasa Svobode« in »Strokovne Borbe«.

Širite „Delavske Novice“!

A. C.:

Naloge slovenskega proletarijata.

Proletarski razred preživlja prav sedaj najhujšo razbitost. Prva njegova naloga je, da se strne zopet v močne bojovne falange. Da pa zmore to storiti, je potrebno, da spozna vse težkoče, vse vzroke svoje razbitosti, svoje nemoči v vseh večjih akcijah. Prvi vzrok je brezdomna iskalni v lastni njegovi organizaciji. Če pogledamo samo na strogo strokovno gibanje, vidimo, da je v posameznih strokovnih organizacijah le malo članstva. To pa vendar še ni pravi vzrok. Vzrok je iskalni tudi v tem, da je precejšen del slovenskega proletarijata v organizacijah, ki ne pripoznavajo razrednega boja, ki ne morejo in ne bodo koristile delavstvu in njegovemu gibanju. To so pri nas n. pr. narodno-socialistične, klerikalne itd. organizacije. Take organizacije naj delavstvo bojkotira in pove onim, ki se tega ne zavedajo, da naj zapuste take in enake organizacije in naj stopijo na stran delavstva, ki je združeno v močnih strokovnih organizacijah, ki stoje na stališču razrednega boja. En del slovenskega delavstva pa je v organizaciji, ki priznava samo »nepomirljivo klasno borbo«. Ta organizacija je do aprila 1923. leta združevala v sebi ogromno večino organiziranega delavstva. Ko pa je delavstvo, združeno v teh organizacijah uvidelo, da te organizacije ne vojujejo tako nepomirljivih borb, kot kriče, je ves najbolj zaveden del tega delavstva zapustil tudi to organizacijo. O organizacijah NDSJ ima večina delavstva enako mnenje in sicer: da so one samo lesva za doseg karijer vodilnih faktorjev.

To mnenje je tudi resnično. Na čelo strokovnega delavskega gibanja so se postavili ljudje, ki ne vpoštevajo težnjav proletarskega razreda, ampak vršijo v strokovnih delavskih organizacijah — svoj političen eksperiment. Njim ni popolnoma nič mar beda delavskega razreda, ampak hačejo na vsak način igrati strokovne organizacije v svoje politične svrhe. V strokovnih organizacijah ne razložijo načina, kako voditi mezdne boje, kako je treba to ali ono akcijo organizirati in pripraviti, ampak pridigujejo, da je to možno samo potom političnega udejstvovanja v NDSJ. Kako zmožno je vse to, dokazuje dejstvo, da faktorji NDSJ niso izvedli dosedaj še nikakega uspešnega ne strokovno-meznega in tudi ne političnega boja.

Partizanska strast in strah za obstoj samih sebe, jih goni preko vseh svojih samih sebe jih goni preko vseh jasno zrcali v tem, da niti sedaj ne puste funkcij, ki bi jih imeli že davno zapustiti. Ker proletarijat nima od vodilnih faktorjev NDSJ nikakih koristi, pač pa ima od njih celokupni slovenski proletarijat ogromno škodo. Naloga slovenskega proletarijata postoji torej v tem, da se združi v močnih strokovnih organizacijah, ki stoje na stališču razrednega boja ne samo v besedah, temveč da tudi razredni boj vojujejo in vodijo.

Delavstvo Slovenije si zamore zboljšati današnji obupni položaj s tem, da združen v močnih strokovnih organizacijah izbojuje svoje potrebe in zahteve potom razrednega boja. Ker pa takih organizacij do danes v Sloveniji ne nahajamo, je naloga proletarijata, da razkol vseh že obstoječih strokovnih organizacij likvidira in jih združi v močni federaciji dela. To je prva naloga slovenskega proletarijata današnjih dni. Ako to nalogo proletarijat pravilno reši, potem sme upati, da se njegov obupni današnji položaj izboljša.

Delavski razred mora zmagovalno bojevati boj za bojem, zavzemati pozicijo za pozicijo, ne pa po etapah

propadati. Zato pozdravljamo vsakogar, ki ima resen namen in voljo — pomagati konsolidaciji delavskeletarijata soglašaj s pokretom, ki ga ga razreda. Večina slovenskega proletarijata soglašaj s pokretom, ki ga zastopajo »Delavske Novice«; zato je tudi naloga slovenskega delavstva, da »Delavske Novice« podpira, se združuje v njih krogu in jih razširja. Smernice »Delavskih Novic« odgovarjajo željam in potrebam ne samo slovenskega delavstva, temveč proletarijata sploh.

Razno.

Vrnitev slovenskih rudarjev z Westfalskega. — V Slovenijo sta dospela Leopold Dolinšek in Anton Salamon kot delegata »Zveze Slovencev v Hambornu in okolici«, da poskusita nekaj organizirati preselitev naših rojakov z Westfalskega v domovino. Interventirala bosta pri oblastih, da se dovoli vračajočim se rudarjem prosta vožnja ne le za osebe, marveč tudi za najpotrebnejše pohištvo, — edino premoženje delavcev, katerega si v domovini, ker so popolnoma obubožani, ne bodo mogli pripraviti, — in obiskala bosta različna industrijska podjetja, da se prepričata, koliko naših slovenskih rojakov z Westfalskega dobi v Jugoslaviji lahko delo in stanovanja in pod kakimi delovnimi pogoji. — Velika je beda naših rudarjev na Nemškem, velika je tudi beda rudarjev v SHS. Ko pridejo vsi skupaj, bo njihov položaj še slabši, ker pri naših rudnikih ne bo dela za toliko ljudi. Vsled brezposelnosti bodo podjetniki še bolj začeli zniževati že itak borne plače.

Trboveljska premogokopna družba in narodna skupščina. Tožbe, s katerimi zahteva Trboveljska premogokopna družba pred okrajnim sodiščem v Laškem, da izprazni od nje odpuščeni delavci takoj stanovanja, trajajo dalje kljub soglasnemu sklepu narodne skupščine, da naj vlada primora Trboveljsko premogokopno družbo, da sprejme odpuščene delavce nazaj v delo. — Dne 10. marca t. l. se bo vršila pred okrajnim sodiščem v Laškem zopet razprava v teh pravih. Trboveljska premogokopna družba noče sprejeti nazaj odpuščenih delavcev ter je to utemeljevala s tem pri večini, da so bili člani ali odborniki strokovne organizacije »Zveze rudarskih delavcev. Bivši odborniki »Zveze« pa so že vsi odpotovali na Francosko. Zato zadostuje sedaj Trboveljski premogokopni družbi glede odpuščenih delavcev, ki se potegujejo še za službo pri njej, ugovori, n. pr. da se delavec v delavskem gibanju sicer ni udeleževal, da ga pa kljub temu družba smatra kot zaupnika in hujškača. Enemu rudarju, katerega je sprejela družba leta 1922. v delo, pa po tem času ne more drugega očitati, kakor »da je na nekem shodu stopil na oder ter obžaloval prepire rudarjev ter je s tem agitiral za enoten nastop delavcev«. — Prepuščamo sodbo javnosti, ako pomenijo ali ne pomenijo takšni izgovori Trboveljske premogokopne družbe in njeno nadaljevanje tožb proti odpuščenim delavcem na takojšnjo izpraznitev stanovanj roganje narodni skupščini, ministrstvu za šume in rudel celokupni vladi.

Brezposelnim! Prejeli smo s prošnjo, da priobčimo, sledeči poziv: Mnogi izmed nas so že po več mesecev brez službe in zaslužka. Zadnje čase pa postaja položaj še vse bolj kritičen. Podjetje za podjetjem ustavlja svoj obrat, delavcev in uradnikov je vedno več na cesti, ki so izročeni gladi in mrazu. — Kdo nam bo pomagati? — Država, občina in vse javne institucije imajo dolžnost, da pomagajo nam, ki nismo po lastni krivdi zašli v to nesrečo. Vendar se sedaj ni nič storilo za nas. — Treba je, da se združimo in da tesno združeni zahtevamo svojih pravic. Treba je, da slišijo merodajni faktorji naš glas, ki mora biti tako glasen, da

ga bodo slišali vsi tisti, ki imajo dolžnost brigati se tudi za nas! — Zato smo sklenili na sestanku dne 27. februarja 1924, da upostavimo Odbor za pomoč brezposelnim. — Ta odbor ima nalogo pozvati vse brezposelne, naj se nujno zglasijo pri njem, da jih vpiše, in da potem v njihovem imenu zahteva od kompetentnih faktorjev nujne in izdatne pomoči. Odbor bo napel vse svoje moči, da bodo javni faktorji dali na razpolago brezposelne podpore, da bo država in občina podvzela javna dela, ki naj brezposelnost zmanjšajo, da se bodo organizirala zasilna dela, in da se bodo organizirala javna zbirka za pomoč brezposelnim. Vsi, ki ste brezposelni, ki zmrzujete in stradate, vstopite v naše vrste! Čim več nas bo, tem bolj se bo slišal naš glas in tem bolj se nas bo upoštevalo! Ne glede na strankarstvo, vsi brez razlike pridite, da se skupno borimo za svoj obstoj. — Odbor za pomoč brezposelnim posluje začasno v Selenburgovi ulici št. 6, drugo nadstropje levo, vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne. — Pridite, zglasite se vsi, ki ste brezposelni in podpore potrebni. — Odbor za pomoč brezposelnim v Ljubljani.

Pogovori po delu.

Mrzlo je zunaj! Oster veter gospodari po cestah in potih, midva z očedom pa sediva pri mali najini peči. Oče vlečejo vivček in od časa do časa nemo izgovarjajo sami zase: »Saj sem vedel, da bo tako. Saj tudi drugače ne more biti.

Sin: Kaj patako študirate, oče? Nikar ne molčite, saj veste, da tudi jaz rad poklepetam z vami.

Oče: Veš, Jože, od zlomka so »Delavske Novice« pravo zadele. Le pogledj, kako se je začelo zopet delavstvo gibati. Vse konkurira med seboj, kdo bo delavstvo združil in na kakšni podlagi. Lemeževci in Žorgijanci bi radi tudi iz tega gibanja kovali zase političen kapital. Kaj pa ti rečeš k temu? Ha?

Sin: Veste, oče, to je tako: cepili so Žorgijanci in Lemeževci in hočejo cepiti še naprej. Toda bodo imeli proketo smolo. Bertl bi rad še naprej komandiral delavstvu. Rudarji pa pravijo tako: dobro je, mi smo za ujedinenje, toda ne pustimo pod nobenim pogojem, da bi nam komandirali tisti, ki so s svojo nezmožnostjo spravili delavstvo na rob propada. Mi ne črtimo tiste, ki so v svoji zaslepljenosti še naselili na lim temu ali onemu »odvisnemu« kričaču, ampak sedaj, ko bo delavstvo stopilo v enotno, močno in bojovno falango, bodo tudi »zlati časi« minuli za Lemeže, Hlebee, Štukeljne in njihovo kompanijo.

Oče: Skrajni čas je že, da se delavstvo otrese teh omahljivcev, če si hoče svoje gmočno stanje izboljšati. Ti misliš, da Lemež uživa pri mladincih v Ljubljani še kakšno zaupanje? Prav nobenega zaupanja ne uživa več, ker gre omladinom le za to, da se bodo zopet vozili okrog po vsej Evropi za delavske žulje. Lemeža pa imajo mladinci pri sebi le zaradi tega, ker je dober finančnik.

Sosed: Dober večer! No, kaj pa, ali zopet kramljata? Vesta, to je najbolj imenitno, da se rudarjem svita v glavi. Pred eno uro sem govoril z enim od »nepomirljivih«, pa je dejal, da imajo »Delavske Novice« prav. Tudi on je uvidel potrebo enotne nadstrankarske rudarske organizacije, ki temelji na stališču razrednega boja. Govorila sva precej časa, pa priznati je moral nazadnje, da ko bi takoj pomedli s politikanti s Turjaškega trga, bi bilo rudarsko delavstvo danes na drugem stališču. Vsi njihovi poizkusi rešiti potaplajočo se

»odvisno« ladjo, so ostali brez uspeha. Danes uvidevajo že radi ali neradi, da gre delavstvo preko njihovih nezmožnih glav, da brez njih izvrši — ujedinenje!

Oče: Jaz sem tudi skoro ves prosti čas med ljudmi. Govori se v splošnem o združenju vseh strokovnih organizacij v enotno in močno federacijo dela. Prav pogosto se poudarja, da bodo tudi druge organizacije sledile rudarjem. Gostilničarji so ravno tako nezadovoljni s temi ljudmi, ki so njihovo borbeno moč brezpredmetno izrabili in si s tem skušali zagotoviti visoke karijere.

Sin: Ne samo železničarji, tudi vse druge stroke obsojajo najodločnejše postopanje teh frazerjev. Iz vseh krajev se čuje danes glas, ki kliče po enotnosti strokovnih organizacij.

Sosed: Med rudarji se prav pogosto sliši, da naj Bertl raje gre k Trboveljski premogokopni družbi, kot pa da bi rudarje i nadalje vlekel za nos.

Oče: Rudarji danes že dobro razumejo, da je ujedinenje mogoče izvesti le z resnimi ljudmi, ne pa s strokovnimi birokrati.

Sin: Dobro je! Naša naloga je torej, da se podamo na delo, da ustvarimo organizacijo tako, ki bo odgovarjala našim zahtevam in potrebam. Mi moramo stopiti vsi delavci skupaj brez ozira na strankarsko pripadnost; kajti vsi smo tlačeni enako, pa bodisi v tej ali oni politični stranki.

Sosed: V strokovni organizaciji bodi prostor za vse delavce. Vsi se lahko zgovarjajo in diskutirajo o strokovnih in gospodarskih problemih, samo strankarska gonja naj se v in pri takih stvareh izključuje. Nam je mogoče izboljšati naš gospodarski položaj le s pomočjo močne strokovne organizacije, ki pa naj ne bo pod okriljem ne te in ne druge politične stranke.

Oče: Ja, dobro si jo pogodil; tudi v tem smislu moramo delati, kajti naš boj za izboljšanje naših obupnih razmer more voditi do gospodarske samoosvojitve delavskega razreda.

Sosed: Ali smem pripeljati drugič še svojega sodelavca s seboj, da se skupno še kaj pogovorimo?

Oče: O, le pripelji ga, le! Pa tudi drugod glej, da boš v tem smislu delal!

Z veseljem so oče zopet nabasali mali vivček, puhili par dimov v zrak in pričeli čitati »Delavske Novice«. Od časa do časa so prikimali — češ: Saj to je prav! Tako mora biti.

Sin sajaste trboveljske doline.

Iz uredništva. V prihodnji številki začnemo priobčevati izvirno poročilo o zadnjih nesoglasjih in diskusijah v ruski komunistični stranki. Sodrugi bodo videli, da sta tam dve struji, ki sta v težkih sporih. Na eni strani so Zinovjev, Kamenev itd., na drugi pa Trocki, Radek, Preobraženski. Trockijeva struja hoče uvesti več demokracije, dočim Zinovjev vztraja na izvajanju najostrejšje diktature. Zinovjev imenuje Trockega »menjševika« ali po naše »socialpatriota«. Da dobi naše delavstvo jasno sliko o razmerah v internaciji, bomo obelodanili te razprave, ker vsi drugi o njih molče, kot da bi bilo potrebno pred delavci kaj skrivati.

Nadalje opozarjamo naše bralce, zlasti rudarje, na naš podlistek »Germinal«, ki je vzet iz njihovega življenja in čigar dejanje se bliža vrhuncu napetosti.

Tovariši Ruski nam je poslal članek glede federativne balkanske republike. Ko bo ves izšel, se bo tudi uredništvo še vrnilo k temu nadvse važnemu predmetu.

**Naročajte in razširjajte
„Delavske Novice“!**